

митний кордон та перешкоджає проникненню заборонених або небезпечних товарів на територію України.

Інформаційні джерела:

1. Митний Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/Text>.
2. Ціна держави. Доходи бюджету України. URL: <http://old.cost.ua/budget/revenue/>.
3. Атаманчук Н. І. Поняття, ознаки та особливості мита як непрямого податку. 2019. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream//ilovepdf_com-7-12.pdf.
4. Мединська Т. В., Куровець Т. А. Митний контроль: теоретичні та прикладні аспекти. *Механізми забезпечення сталого розвитку економіки : проблеми, перспективи, міжнародний досвід* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (23 квітня 2021 р.) / редкол.: О. І. Черевко [та ін.] ; Харківський держ. ун-т харч. та торг. Х.: ХДУХТ, 2021. С. 104-106.

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПОДІЙ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Додіван М.О., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Г.О. Нагаєва**
Державний біотехнологічний університет

Страховий ринок України останніми роками знаходився на етапі активного розвитку й інтеграції у світовий простір. На його функціонування впливає рівень розвитку економіки, інвестиційний клімат у державі, макроекономічна ситуація загалом та певні трансформаційні зміни. Проблеми на ринку страхових послуг обумовлюють невисокий рівень довіри до страховиків та гальмують їхній розвиток. Основними проблемами страхового ринку є невисока платоспроможність та незначна ліквідність страховиків; недосконалі бізнес-моделі, що використовуються страховиками; незначна прозорість ринку страхових продуктів і проблеми у корпоративному управлінні страховиків.

Саме з цих причин можна зробити висновок, що в умовах розвитку сучасної економіки важливого значення набуває подальший розвиток ринку страхування, що, своєю чергою, потребує вивчення теоретико-методологічних засад його функціонування, аналізу показників діяльності та існуючих проблем, а також визначення напрямків і перспектив розвитку.

Сучасна трансформація страхового ринку України відбувається стрімко і хаотично, зважаючи на часту зміну регуляторних органів і страхового законодавства.

Страховий ринок України залишається одним із найбільш капіталізованих серед інших небанківських фінансових ринків попри фінансові кризи, коронавірусну інфекцію і запровадження воєнного стану. Хоча обсяги ринку у 2022 р. скоротилися, усі системоутворюючі страхові компанії втрималися на плаву і виконували зобов'язання перед клієнтами.

Тенденції розвитку страхового ринку України наочно демонструють показники зміни кількості страхових компаній. Аналіз, проведений з 2017 р. показав, що кількість страховиків постійно зменшується, особливо після появи нового регулятора в особі Національного банку України [1].

У 2017 р. на страховому ринку працювали 294 страховики, а до 2022 р. їх чисельність зменшилася біль ніж у два рази – до 128. У 2021 р. НБУ прийняв рішення про виключення із Державного реєстру фінансових установ (ДРФУ) ще шістнадцятьох страхових компаній та двох страхових брокерів. Наразі страховий ринок складається зі 116 ризикових (non-life) та 12 лайфових (страхування життя) страховиків.

До зменшення кількості страхових компаній призвели такі фактори як: невиконання нормативів платоспроможності, недостатність капіталу, ризиковість активів та ін. Майже усі страховики, яким анульовано ліцензії, підтвердили відсутність страхових зобов'язань та діючих договорів страхування/перестрахування на дату подання до НБУ заяви про анулювання ліцензій. Найбільші корективи в діяльність страхового ринку внесло запровадження воєнного стану в Україні.

Структура зібраних страхових премій за останні роки не зазнала суттєвих змін: найбільшу частку займає автострахування – 36%, платежі зі страхування життя, від нещасних випадків та добровільного медичного страхування складають 28% від загального обсягу. Значні суми премій страховики отримують також від страхування майна та фінансових ризиків.

За останні три роки зросли платежі з добровільного медстрахування, страхування наземного транспорту (КАСКО) і страхування автоцивільної відповідальності автовласників.

У ризиковому страхуванні сума здійснених компенсацій і рівень виплат (співвідношення виплачених сум і отриманих платежів) показують реальну платіжну дисципліну страховиків. По ризикових видах страхування обсяг виплат у 2022 р. збільшився на 3,2%, середній рівень виплат склав трохи більше 35%.

На страховому ринку України зберігається високий рівень концентрації. 20 ризикових компаній акумулюють близько 60% премій, ТОП-39 компаній, що увійшли до рейтингу – близько 80% премій і 100 страховиків залучають понад 90% платежів. Це означає, що практично половина страхових компаній існує тільки формально і в реальності діяльності не веде [2].

Темп зростання ринку страхування життя випереджає темп зростання ВВП України, а це означає, що страхування життя стає все більш значущим сегментом в соціальній системі держави.

Новий регулятор в особі НБУ планує ґрунтовно «прочесати» і прорідити страховий ринок. У найближчі роки Нацбанк має намір домогтися:

- підвищення рівня капіталізації, ліквідності та стійкості страхових компаній;
- диверсифікації страхових продуктів і посилення конкуренції на ринку страхових послуг;
- забезпечення захисту прав споживачів і власників полісів;

– прозорості роботи ринку страхування і підвищення його привабливості для інвесторів.

До початку військових дій на території України ринок страхування демонстрував зростання показників діяльності. Війна вплинула на всі сфери життя і діяльності, в тому числі і на страховий ринок. Усі страхові випадки стало складно передбачити, страхові ризики зросли в рази, а деякі міжнародні страхові компанії залишили український ринок.

Попри введення воєнного стану і настання форс-мажорних обставин, страхові компанії продовжують працювати й виконувати страхові договори згідно із законодавством. В останні роки спостерігалось незначне зростання показників діяльності ринку страхування в Україні, що було пов'язано, насамперед, із підвищенням ділової активності в країні і зростанням добробуту населення. Також варто враховувати активну роботу компаній, які використовують сучасні форми і методи продажів страхових послуг.

Для страхового ринку стає важливою відповідність сучасним технологічним вимогам суспільства, тому наразі активно розширюється система діджитал-страхування, в яку входить цілий комплекс технологій, які пропонують страховики своїм потенційним клієнтам: страховий калькулятор, онлайн-оплата за договором страхування, замовлення та придбання страхового поліса онлайн, консультація у відеорежимі та ін.

Розвиток онлайн-страхування в Україні сприяє виходу страхового ринку на новий етап свого розвитку, враховуючи, що співпраця онлайн дозволяє страховикам і страхувальникам використовувати сучасні інформаційні технології повною мірою. Позитивний результат при цьому отримують всі суб'єкти страхових відносин, зокрема, для страхувальника можливість здійснення онлайн-операцій у страхуванні – це зручність, проведення необхідних процедур, не виходячи з дому, а для страховика основна вигода реалізації онлайн-страхування полягає в збільшенні обсягів продажів та зростанні обсягів фінансових надходжень від укладання полісів страхування [3].

Набирає обертів реалізація електронних полісів ОСЦПВ, доказом чого є високі темпи приросту обсягів надходжень, які отримані від продажу страхових полісів онлайн. Цьому сприяє прийняття відповідних законодавчих актів, що дозволяють здійснювати відповідну діяльність онлайн.

Використання Інтернет-технологій дозволяє також суттєво покращувати якість обслуговування клієнтів страхових компаній. Кожного року зростає кількість страхових продуктів, які продаються онлайн (вітчизняні страхові компанії пропонують до семи таких страхових продуктів), впроваджуються мобільні додатки, розвиваються сервіси віддаленого врегулювання збитків.

Процес діджиталізації є умовою швидкого розвитку страхових компаній, що дає можливість підвищити ефективність, запропонувати нові послуги, покращити відносини з клієнтами та боротися з шахрайством. Відповідно, це змушує страховиків змінювати підходи до ведення діяльності, відмовитися від старих способів комунікації з клієнтами, розширювати асортимент страхових продуктів та напрями їх реалізації. Під впливом діджиталізації спостерігається активне впровадження новітніх технологій на міжнародних ринках

страхування, проте для деяких ринків, зокрема в нашій країні, такі процеси є новими та вимагають постійного покращення.

Революція в цифрових технологіях надасть більшого поштовху розвитку страхового ринку, його структури, розміру та якості, ніж економічні, політичні та соціальні фактори впливу.

Страховий ринок України переходить на новий етап розвитку. Науково-технічний прогрес, зростання конкуренції, запровадження воєнного стану змушують страхові компанії реагувати на зміни, що відбуваються та вдосконалювати продаж своїх продуктів і послуг.

Інформаційні джерела

1. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. URL: <https://www.nfp.gov.ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku.html>.
2. Рейтинг страхових компаній 2022. URL: <https://mind.ua/publications-2022>
3. Приказюк Н., Марченко К. Маркетингові стратегії страховиків в умовах діджиталізації: сучасна практика та перспективи розвитку. *Економічний аналіз*, т. 32, № 1. 2022. С. 236–247.

СУЧАСНІ ФОРМИ ГРОШЕЙ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Додіван М.О., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **В.С. Міщенко**
Державний біотехнологічний університет

Дивовижні науково-технічні досягнення, очевидцями яких ми зараз є, відчиняють двері для більш розлогого вживання цифрових валют в недалекому майбутньому. Але який запас даних валют і як далеко вони можуть зайти? Перш за все треба чітко пояснити, що цифрові валюти вже існують: резерви, що зберігаються окремими банками в центральних банках і платежі, які ми здійснюємо за допомогою банківських карток, представляються зразками цифрових грошей. Технологічний прогрес, який має відношення до справ пов'язаних з технологією блокчейн і швидкістю електричних платіжних систем, дозволить числовим купюрам представляти значно величезну значимість в економіці майбутнього. Існує два види цифрових валют: приватні цифрові валюти (такі, як біткойн, вже існують) та цифрова валюта, яка має в своєму розпорядженні гарантію основного банку. Приватні цифрові валюти є більш привабливим варіантом. Внаслідок своєї репутації центральні банки здатні забезпечити, щоб цифрова валюта центрального банку стала законним платіжним засобом і створили клімат довіри, щоб він сприймався як надійний і безпечний актив. Крім того, центральний банк має значно більше ресурсів, більше інформативних і технічних можливостей заради того, щоб в будь-який момент реалізувати